

Sygn. akt III AUa 89/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń (spr.) SSA Maciej Piankowski
Protokolant:	Katarzyna Pankowska

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2013 r. w Gdańsku

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 listopada 2012 r., sygn. akt VIII U 985/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie

Sygn. akt III AUa 89/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wnioskodawcy J. K. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bowiem nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony podniósł, że organ rentowy nie zaliczył mu jako okresu pracy w szczególnych warunkach następujących okresów: od dnia 1 maja 1979 r. do dnia 31 marca 1984 r., od dnia 1 kwietnia 1984 r. do dnia 30 marca 1990 r. oraz od dnia 13 sierpnia 1990 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w spółce (...) Spółka Akcyjna.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie VIII U 985/12 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. K. prawo do emerytury poczynając od dnia 10 marca 2012 r. oraz stwierdził, że pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji.

J. K. urodził się (...) Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 1 stycznia 1999 r. miał udowodnionych 26 lat, 4 miesiące i 1 dzień okresów składkowych i nieskładkowych. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy od dnia 10 marca 2012 r.

W okresie od dnia 1 września 1972 r. do dnia 31 grudnia 2005 r. wnioskodawca zatrudniony był w spółce (...) Spółka Akcyjna. W okresie od dnia 1 maja 1979 r. do dnia 31 marca 1984 r. zatrudniony był na stanowisku montera instalacji sanitarnych i grzewczych. W tym czasie wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę, która polegała na skręcaniu rur do przepływu wody, izolowaniu kanałów ciepłowniczych w wykopach (80 cm głębokości), rozprowadzaniu rur po budowanych budynkach, łączeniu grzejników i ich montażu.

Ubezpieczony w dniach 16 marca 1984 r. oraz 14 grudnia 1984 r. odbył kursy podstawowe spawania łukowego oraz gazowego. W okresie od dnia 1 kwietnia 1984 r. do dnia 30 marca 1990 r. oraz od dnia 13 sierpnia 1990 r. do dnia 31 grudnia 2005 r. zatrudniony był na stanowisku spawacza elektrycznego i gazowego. W tym czasie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na spawaniu wcześniej przygotowanych rur, rurociągów.

W dniu 9 marca 2012 r. J. K. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W dniu 11 maja 2012 r. pozwany wydał zaskarżoną decyzję.

W ocenie Sądu Okręgowego J. K. spełnia wszelkie przesłanki dla przyznania mu prawa do dochodzonego świadczenia stosownie do treści art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1-2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 3 - 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8, poz. 43 ze zm.).

Bezspornym jest, że wnioskodawca ukończył 60 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w stosunku pracy.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności posiadanie przez wnioskodawcę wymaganego 15-letniego okresu pracy w tych warunkach.

Do okresów pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie zaliczył okresów zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 1 maja 1979 r. do dnia 31 marca 1984 r., od dnia 1 kwietnia 1984 r. do dnia 30 marca 1990 r. oraz od dnia 13 sierpnia 1990 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w spółce (...) Spółka Akcyjna.

Sąd Okręgowy zatem uznał za zasadne ustalić charakter pracy wnioskodawcy w spornych okresach. Zaznaczył, że prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005 r., I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90).

Przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe potwierdziło, że okresami zatrudnienia wnioskodawcy wykonywanymi w szczególnych warunkach są sporne okresy zatrudnienia, które przekraczają wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od dnia 1 kwietnia 1984 r. do dnia 30 marca 1990 r. oraz od dnia 13 sierpnia 1990 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach – pracę spawacza, wymienioną w wykazie A, dziale XIV, poz. 12 cytowanego rozporządzenia, tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym. Ponadto w okresie od dnia 1 maja 1979 r. do dnia 31 marca 1984 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę polegającą na budowaniu pionów wodnokanalizacyjnych i ciepłowniczych oraz budowaniu rurociągów w głębokich wykopach wymienioną w wykazie A, Dziale V, poz. 1 cytowanego rozporządzenia.

Podnoszona przez wnioskodawcę okoliczność, że stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę w warunkach szczególnych w spornych okresach, znalazła potwierdzenie w treści zeznań świadków przesłuchanych w toku postępowania sądowego, którzy pracowali w spornych okresach razem z wnioskodawcą.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca wykazał wymagane przepisem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, spełnia zatem warunki do przyznania mu emerytury, przy czym emeryturę należało przyznać ubezpieczonemu od dnia 10 marca 2012 r.

Nadto Sąd Okręgowy uznał, że pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na to, że dopiero przeprowadzenie obszernego postępowania dowodowego w toku postępowania przed Sądem, w tym w szczególności dopuszczenie dowodu z zeznań świadków, pozwoliło na uznanie, że w spornych okresach ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego - art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez przyznanie ubezpieczonemu J. K. prawa do emerytury poczynając od dnia 10 marca 2012 r.,
- naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji poczynienie błędnych ustaleń faktycznych co do okresów pracy J. K. w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wskazując na powyższą podstawę apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, tj. oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, że jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego: książeczka spawacza numer (...) (karta - od 34 do 38) w okresie zatrudnienia w (...) S.A. pracował jako spawacz od dnia 1 kwietnia 1984 r. do dnia 30 marca 1990 r. oraz od dnia 13 sierpnia 1990 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Tym samym zdaniem organu rentowego istnieją udokumentowane przesłanki na uznanie, że J. K. wykonywał prace w szczególnych warunkach w okresie zatrudnienia w (...) S.A. jedynie od dnia 1 kwietnia 1984 r. do dnia 30 marca 1990 r. (6 lat) oraz od dnia 13 sierpnia 1990 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (8 lat, 4 miesiące i 19 dni) podczas pracy jako spawacz, a zatem jedynie przez 14 lat, 4 miesiące i 19 dni.

Natomiast w oparciu o przedłożone dokumenty, zeznania świadków oraz ubezpieczonego, a także opierając się na wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 września 2010 r. (III AUa 350/10) oraz wyrokach Sądu Najwyższego

z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009, nr 5-6, pozycja 75; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283, brak podstaw do uznania, że w okresie zatrudnienia w (...) S.A. od dnia 1 maja 1979 r. do dnia 31 marca 1984 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach opisane w wykazie A, dział V, pozycja 1 oraz wykazie A, dział XIV, pozycja 24 punkt 1 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W ocenie pozwanego nie została spełniona ustawowa przesłanka do przyznania wnioskodawcy J. K. prawa do emerytury, tj. brak 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie skutkując zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania J. K..

Przedmiotem sporu między stronami było, czy wnioskodawca spełnił kumulatywne przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach i rentach z FUS).

Wskazać należy, że Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (zasada prawna wyrażona w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55, por. również wyrok Sądu najwyższego z dnia 14 stycznia 2009 r., IV CSK 350/08, LEX nr 487549).

Bezspornym w sprawie było, że wnioskodawca w dniu (...) ukończył 60 lat, legitymuje się ponad 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązał stosunek pracy.

Sporna między stronami na etapie postępowania apelacyjnego pozostawała przesłanka 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Na etapie postępowania apelacyjnego organ rentowy zakwestionował zaliczenie jako pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 1 maja 1979 r. do dnia 31 marca 1984 r. w (...) Spółce Akcyjnej na stanowisku monter instalacji sanitarnych i grzewczych.

Ocena spełnienia przez ubezpieczonego warunku legitymowania się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach wymaga w pierwszej kolejności ustalenia, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornych okresach odpowiada definicji pracy w warunkach szczególnych, o której mowa w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i czy praca ta wykonywana była stale oraz w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. W przypadku pozytywnej weryfikacji wskazanych powyżej przesłanek, ustalić należy, czy wnioskodawca wykonywał pracę o takim charakterze przez okres co najmniej 15 lat.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS do ogólnych warunków nabywania prawa do emerytury przez ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32 ustawy, należą:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w dotychczasowych przepisach do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn,
2. okres składkowy i nieskładkowy wynoszący dla mężczyzn co najmniej 25 lat (art. 27 pkt 1 ustawy),
3. nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego bądź złożenie wniosku

o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w wieku obniżonym z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których uprawnionym osobom przysługuje prawo do emerytury w wieku obniżonym, ustala się natomiast – jak stanowi ust. 4 art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - na podstawie przepisów dotychczasowych.

Sąd Najwyższy w uchwale w składzie 7 sędziów z dnia 13 lutego 2002 r., (III ZP 30/01, OSNP 2002, nr 10, poz. 243) wskazał jako nadal stosowane „przepisy dotychczasowe” przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia pracownik, który wykonywał wymienione w wykazie A prace w szczególnych warunkach nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia (25 lat), w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu - są okresy, w których praca w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Nadto, do ustalenia konkretnych stanowisk, na których wykonywanie pracy uprawnia do emerytury w wieku obniżonym, pomocne są zarządzenia resortowe poszczególnych ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralnych związków spółdzielczych. Jak wskazał Sąd Najwyższy - z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego, czy centralny związek spółdzielczy, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, ustalili w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie - brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych – może stanowić negatywną przesłankę dowodową (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09, LEX nr 590247; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2010 r., II UK 124/10, LEX nr 707404).

Wskazać należy, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych stanowi jedynie domniemanie i podstawę do przyjęcia, że okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c. podlega kontroli zarówno co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Legitymowanie się świadectwem pracy w szczególnych warunkach wystawionym przez pracodawcę nie jest zatem niezbędnie konieczne do oceny przez Sąd charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę. Takie świadectwo pracy stwarza bowiem jedynie domniemanie, które w postępowaniu sądowym może zostać obalone innymi środkami dowodowymi. Z uwagi na powyższe Sąd, rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego, może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych właściwymi przepisami (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 września 2008 r., III AUa 795/08, OSB 2008/4/60; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada

2008 r., III AUa 3113/08, LEX nr 552003). Postępowanie przed sądem nie podlega ograniczeniom dowodowym, w odróżnieniu od postępowania przed organem rentowym, zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane.

Należy przy tym podkreślić, że dla oceny, czy pracownik wykonywał zatrudnienie w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj faktycznie powierzanej mu pracy. Praca w szczególnym charakterze to bowiem praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638).

Zdaniem Sądu Odwoławczego, wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego, zatrudnienie wnioskodawcy w okresie od 1 maja 1979 r. do dnia 31 marca 1984 r. w (...) Spółce Akcyjnej na stanowisku monter instalacji sanitarnych i grzewczych nie posiadało charakteru pracy w szczególnych warunkach.

Powyższe zatrudnienie nie polegało z całą pewnością na wykonywaniu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - robót wodnokanalizacyjnych oraz budowy rurociągów w głębokich wykopach (pkt 1 działu V wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.) na stanowisku monter instalacji sanitarnych i grzewczych, wymienionym w pkt 6 poz. 1 działu V załącznika do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz.Urz.MB. z 1983 r., Nr 3, poz. 6).

Świadek W. J. zeznał, że monter zajmował się przyłączami wykonywanymi na zewnątrz budynku z wykonaniem sieci ciepłowniczych, jak również instalacjami wewnątrz budynku. Wnioskodawca przeszedł typową drogą zawodową w firmie zaczynając na stanowisku monter. Świadek wskazał, że trudno jest powiedzieć, w których okresach wnioskodawca wykonywał pracę wewnątrz budynków, a kiedy na zewnątrz (zeznania świadka W. J. – k. 25-26 a.s.).

Świadek K. T. zeznał, że ubezpieczony pracował w innej brygadzie, ale też CO, na tym samym odcinku. Wnioskodawca zajmował się sprawami rurociągów, tak jak świadek. Wnioskodawca zajmował się pracą przy układaniu instalacji wod.-kan., w zależności, co było do roboty. Monterzy pracowali zarówno w kanałach, jak i na zewnątrz budynków (zeznania świadka K. T. – k. 26-27 a.s.).

Wnioskodawca przesłuchany w charakterze strony zeznał, że był przydzielony na odcinek monter, wieszal grzejniki żeliwne w blokach mieszkalnych w każdym pomieszczeniu. Skręcał rury do przepływu wody. Izolował kanały ciepłownicze, które prowadzili za zewnątrz budynku w wykopach. Łączył grzejniki ręcznie, rozprowadzał rury do gazu. Jako monter pracował wewnątrz budynku i na zewnątrz. Wykopy pod rury ciepłownicze były na głębokości 80 cm (zeznania wnioskodawcy – k. 24-25, 27 a.s.).

W świetle zeznań świadków, jak i samego ubezpieczonego nie ma podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy robotach wodno - kanalizacyjnych w głębokich wykopach, a tylko taki charakter pracy umożliwiłby zakwalifikowanie jej, jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Znaczenie mają więc proporcje takiej i innej pracy nie będącej pracą w szczególnych warunkach, które pozwalałyby ją oddzielić od pracy w szczególnych warunkach, w spornym horyzoncie czasowym. Tymczasem z zebranego w postępowaniu przed Sądem Okręgowym materiału dowodowego nie można ustalić w jakim okresie zamkniętym, ubezpieczony wykonywał prace monter instalacji sanitarnych i grzewczych w głębokich wykopach.

Nie ma racji skarżący wywodząc w odpowiedzi na apelację, że jego praca w charakterze montera instalacji sanitarnych i grzewczych wykonywana przy robotach wodno - kanalizacyjnych nie tylko w głębokich wykopach jest pracą w szczególnych warunkach o której mowa w dziale V poz. 1 wykazu A załącznika do rozporządzenia 7 lutego 1983 r.

Sąd Apelacyjny w tym przedmiocie akceptuje utrwalone stanowisko judykatury, że występujący w zwrocie: „roboty kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach” spójnik „oraz” decyduje o tym, iż rzeczowniki po obu jego stronach pozostają w łączności miejsca, czasu lub akcji. Dla zrozumienia treści tego przepisu należy również uwzględnić nie tylko wykładnię gramatyczną, ale kształt stylistyczny tekstu i szyk wyrazów pamiętając, że w języku polskim przy swobodnym szyku wyrazów informacje najistotniejsze często umieszczane są na końcu wypowiedzi. Nadto przepis prawa pozytywnego stanowi egzemplifikację określonej normy, w tym przypadku normy, zgodnie z którą z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługują dodatkowe uprawnienia. Przepis aktu niższego rzędu, stanowiący podstawę takich ustaleń, musi zatem opisywać sytuację odpowiadającą definicji pracy w szczególnych warunkach zawartej w ustawie, czyli pracę o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz znacznym stopniu uciążliwości albo wymagającą wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Nie może to być praca zwyczajna i powszechna, taka jaka praca montera instalacji sanitarnych (hydraulika), polegająca na montowaniu oraz zapewnianiu prawidłowego funkcjonowania instalacji grzewczych, wodnokanalizacyjnych i gazowych w budynkach mieszkalnych, biurowych, przemysłowych. Roboty wodnokanalizacyjne wykonywane w takich warunkach nie mają cechy warunków szczególnych, które uzyskują dopiero poprzez opisanie ich okolicznikiem miejsca „w głębokich wykopach”. Wniosek ten wspiera wykładnia historyczna. Już bowiem w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 roku w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz.U. Nr 39, poz. 176 ze zm.) wymienieni zostali jako pracownicy zatrudnieni przy robotach wodnokanalizacyjnych oraz budowie rurociągów w głębokich wykopach: kopacze, rozpieracze, murarze kanałowi, spoiniarze, układacze przewodów, spawacze, monterzy kanałowi (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 marca 2009r., II UK 269/08, LEX nr 707881).

Konkludując, roboty wodnokanalizacyjne, o których mowa w pkt 1 dziale V wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, muszą być wykonywane w głębokich wykopach, tj. przy instalacjach znajdujących się poniżej gruntu, w sieciach kanalizacyjnych, studzienkach, instalacjach podziemnych. Identyczne zapatrywania wyraził Sąd Najwyższy w tezie 4. wyroku z dnia 27 stycznia 2012 roku w sprawie sygn. akt II UK 103/11 (LEX nr 1130388), jak też Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 8 lutego 2012 roku w sprawie sygn. akt III AUa 1607/11 (LEX nr 1129371). Wykładnia, mającej zastosowanie w sprawie pozycji wykazu, jest jednolicie utrwalona w orzecznictwie i doktrynie w sposób, który legł u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Zatem wnioskodawca nie spełnił spornej przesłanki 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych, albowiem legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 4 miesiące i 19 dni.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że w świetle przytoczonych powyżej regulacji prawnych pracami w szczególnych warunkach nie są wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z czynnikami wpływającymi negatywnie na zdrowie pracownika, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81 - wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych „instytucją” wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu rodzajów prac uznanych za prace w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzania

w procesie stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowniczej. Tym samym o uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje łączne ścisłe spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 32 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a nie przekonanie pracownika, że praca była wykonywana w

szczególным charakterze lub warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2010 r., II UK 140/10, LEX nr 786382; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2009 r., I UK 218/09, LEX nr 577817).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za zasadną i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.